

La correcta gestió de les dejeccions ramaderes i la fertilització dels cultius

Generalitat de Catalunya

El paper dels ramaders i dels agricultors

Els ramaders i agricultors tenen un paper fonamental perquè Catalunya assoleixi un nivell de qualitat del medi agrari cada cop més sostenible.

És per això que cal implantar mesures de millora de la gestió de les dejeccions ramaderes, no tan sols per reduir l'impacte sobre el medi, sinó també per optimitzar la fertilització dels cultius.

Aquestes mesures afecten tant la ramaderia (de tot tipus d'espècies) com a l'agricultura, que en la majoria dels casos són activitats que estan molt lligades.

L'agost de 2001, amb la publicació del Decret 220/2001 de gestió de les dejeccions ramaderes, s'estableix l'obligatorietat que ramaders i agricultors planifiquin de forma correcta la gestió de les dejeccions ramaderes.

Les explotacions ramaderes han de disposar i aplicar:

- Un pla de gestió de dejeccions ramaderes (individual o col·lectiu).
- Un llibre de gestió de les dejeccions ramaderes.

Aquests dos documents **són una eina bàsica i imprescindible per a l'exercici de l'activitat ramadera.**

Com tramitar el pla de gestió de les dejeccions ramaderes?

- Cal que un tècnic elabori el pla de gestió a partir de les dades de l'explotació: capacitats de bestiar, capacitats de fosses i femers, gestió de les dejeccions ramaderes i documentació acreditativa.
- El pla de gestió s'ha de presentar a les oficines comarcals del Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca perquè l'estudii i el validi (quan s'escaigui) conjuntament amb el Departament de Medi Ambient.

Què ha d'incloure el llibre de gestió de les dejeccions ramaderes?

- La producció real de dejeccions ramaderes.
- Un registre de la gestió real de les dejeccions ramaderes generades a l'explotació: aplicació agrícola, gestió conjunta, tractament individualitzat i/o lliurament a gestor.
- En el cas d'aplicació agrícola, cal apuntar les dades de cada aplicació: data, quantitat, identificació de la subparcel·la, cultiu, etc.
- En el cas de lliurament a gestor o gestió col·lectiva, cal apuntar les dades de cada lliurament: data, quantitat, destinació.

Quines són les capacitats d'emmagatzematge que ha de tenir una explotació ramadera per permetre un bona gestió?

- La capacitat d'emmagatzematge ha de ser la suficient per poder gestionar les dejeccions ramaderes d'acord amb el que s'estableix en el pla de gestió.
- En zones vulnerables, la capacitat d'emmagatzematge, pel què fa a les dejeccions ramaderes destinades a aplicació agrícola, ha de ser la suficient per complir les mesures agronòmiques establertes en el Decret 205/2000.

- Els dipòsits, les fosses, les basses de purins i els femers han de permetre una autonomia d'emmagatzematge de les dejeccions de com a mínim 4 mesos (Ordre 7 d'abril de 1994).
- Els dipòsits, fosses i basses de purins han de ser impermeables i construïts de manera que no permetin vessaments de les dejeccions ramaderes.

Per a més informació, podeu consultar:

www.gencat.es/darp

www.gencat.es/mediamb

Les explotacions agrícoles situades en zones vulnerables han de disposar i aplicar:

- Un pla de gestió de fertilitzants nitrogenats.
- Un llibre de gestió dels fertilitzants nitrogenats.

Es consideren fertilitzants nitrogenats les dejeccions ramaderes, el compost, els adobs inorgànics amb nitrogen i, en general, qualsevol altre producte fertilitzant que contingui nitrogen.

En cas d'explotacions agràries el pla de gestió de les dejeccions ramaderes incorpora el pla de fertilització.

Què ha d'incloure el pla de gestió de fertilitzants nitrogenats?

- Les dades de l'explotació agrícola: superfícies, tipus de cultius i tipus de fertilitzants a aplicar.
- Una previsió de les quantitats de fertilitzants nitrogenats a aplicar i del mes d'aplicació.

Què ha d'incloure el llibre de gestió de fertilitzants nitrogenats?

- Un registre de les quantitats de fertilitzants nitrogenats realment aplicades.

Quines són les dosis de fertilitzants nitrogenats que es poden aplicar al camp?

• **Per zones vulnerables:** cal seguir les dosis fixades pel Decret 205/2000, especificades per municipis i tipus de cultius. El pla de gestió de fertilitzants nitrogenats, o en el seu cas el de gestió de les dejeccions ramaderes, ha de contemplar que el 2004 es podrà aplicar com a màxim 210 kg de nitrogen orgànic per hectàrea.

• **Per zones no vulnerables:** cal aplicar dosis seguint els criteris del codi de bones pràctiques agràries.

La Directiva Europea 91/676 CEE obliga a cadascun dels estats membres a designar unes zones vulnerables a la contaminació d'aigües per nitrogen d'origen agrari, per tal d'establir plans d'actuació encaminats a la seva protecció i a elaborar un codi de bones pràctiques agràries. A Catalunya, així com a d'altres àrees europees, s'ha aplicat aquesta normativa.

Avantatges de la fertilització orgànica

Millora la fertilitat i les propietats físiques del sòl i en redueix el risc d'erosió.

Permet adobar correctament els cultius sense la necessitat d'aplicar únicament adobs químics.

Permet mantenir la relació tradicional entre la ramaderia i l'agricultura.

Es revaloritza un subproducte de l'activitat ramadera.

Permet una gestió sostenible i un estalvi de recursos.

Recomanacions generals per fer un bon ús de les dejeccions ramaderes

Fems i purins: com fer-ne menys?

Millores que es poden realitzar en l'explotació:

- Adequar el maneig per a la reducció del volum.
- Utilitzar màquines d'aigua a alta pressió i baix cabal per rentar les instal·lacions.
- Instal·lar abeuradors i sistemes que redueixin el consum d'aigua.
- Separar les aigües de pluja de les dejeccions.

Canvis en l'alimentació dels animals per reduir la concentració de nitrogen i fòsfor excretat:

- Utilitzar pinso formulat a partir de proteïna digestible (redueix el nitrogen excretat i el consum d'aigua del bestiar).
- Utilitzar pinso formulat amb addició d'enzims i fitases (redueix el consum d'aigua del bestiar, el nitrogen i el fòsfor excretat).

Com fertilitzar millor els cultius?

Millores en l'aplicació dels fems i purins:

- Ajustar les quantitats aplicades a les necessitats dels cultius. Per això cal conèixer les quantitats de nutrients aplicades (quantitat i composició de fems, purins, etc.) i la fertilitat del sòl (anàlisis).
- Evitar l'aplicació de fertilitzants en períodes amb risc elevat de rentat de nutrients, acostant al màxim que sigui possible, el moment d'aplicació al d'absorció pels conreus.
- Implantar, sempre que sigui possible, cultius que captin nitrogen, especialment en èpoques amb risc de rentat.
- Evitar l'aplicació de fems i purins quan les condicions del sòl no siguin adequades (sòls gelats, entollats, etc.).
- Evitar les aplicacions de fems i purins en aquelles situacions que comporten un risc de contaminació directe de les aigües.

- Per optimitzar la fertilització del sòl, cal una bona gestió de les dejeccions ramaderes.
- Per a una correcta gestió, els ramaders i agricultors han de disposar i aplicar plans de gestió de les dejeccions ramaderes i dels fertilitzants nitrogenats respectivament, així com llibres de gestió.
- Les dosis d'aplicació de les dejeccions ramaderes en les zones designades com a vulnerables han de ser les que fixa el Decret 205/2000. Per a la resta de zones cal seguir criteris agrònomic basats en el codi de bones pràctiques agràries.
- L'ús adequat de les dejeccions ramaderes com a adob per al sòl permet millorar-ne la fertilitat i les propietats físiques i mantenir la relació tradicional entre ramaderia i agricultura.

Entitats participants en el *Protocol d'actuacions per a la gestió de les dejeccions ramaderes a Catalunya* i altres entitats col·laboradores:

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura,
Ramaderia i Pesca**

Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya

Asociación Nacional de Productores de Ganado Porcino (ANPROGAPOR)

Asociació Catalana de Productors de Porcí

Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya (JARC)

Unió de Pagesos

Asociació Catalana de Criadors de Vaquí de Carn (ASOVAC Catalunya)

Federació d'Entitats Catalanes de Ramaders d'Oví i Cabrum

Federació Avícola Catalana

Federació d'Associacions de Cunicultors de Catalunya

Asociació Interprofessional Lletera de Catalunya

Asociació Catalana de Fabricants d'Aliments Compostos per Animals

ASAJA

Institut Agrícola Sant Isidre